

HELŚIŃSKA FUNDACJA PRAW CZŁOWIEKA HELSINKI FOUNDATION for HUMAN RIGHTS

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska Marek Antoni Nowicki
Jerzy Ciemniowski Teresa Romer
Janusz Grzelak Mirosław Wyrzykowski
Michał Nawrocki

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Maciej Nowicki
Sekretarz: Piotr Kładoczny
Skarbnik: Lenur Kerymov
Członek Zarządu: Dominka Bychawska-Siniarska

18.15./2016/OBS/DG/API

Warszawa, 11 października 2016 r.

**Szanowny Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Helsińska Fundacja Praw Człowieka pragnie wyrazić głębokie zaniepokojenie w związku z wydarzeniami, które - w naszej ocenie – zagrażają swobodzie relacjonowania przez media zagadnień związanych z pracami parlamentu. Dotyczy to w szczególności wydanego w ubiegłym tygodniu zakazu wstępu do budynku Sejmu fotoreportera „Super Expressu” Pawła Dąbrowskiego oraz wprowadzenia planowanych ograniczeń dotyczących stref dostępnych w tych gmachu dla dziennikarzy posiadających stałą akredytację.

Parlamente są w demokracji kluczowymi miejscami debaty politycznej, w których obowiązuje wzmocniona ochrona swobody wypowiedzi. Wszelkie kwestie związane z ich funkcjonowaniem mają publiczne znaczenie oraz wzbudzają uzasadnione zainteresowanie społeczeństwa. Opinia publiczna realizuje swoje uprawnienie do otrzymywania informacji na ten temat za pośrednictwem dziennikarzy, których praca wzmacnia przejrzystość działania władzy ustawodawczej. Wszelkie ograniczenia dla nieskrępowanego relacjonowania przez media działalności Sejmu uderzają więc przede wszystkim w wyborców.

Warto podkreślić, że możliwość dostępu opinii publicznej do informacji na temat funkcjonowania i prac parlamentu oraz prawo do swobodnego relacjonowania tych zagadnień przez media jest w szczególności sposób chronione przez polskie prawo. Gwarantuje ono nie tylko możliwość wstępu na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, ale także prawo rejestracji dźwięku lub obrazu z tych wydarzeń (zob. art. 61 ust. 2 Konstytucji oraz art. 41 Ustawy – prawo prasowe).

Zakaz wstępu fotografa do Sejmu stanowi wyjątkowo ostrą, nieproporcjonalną formę ograniczenia swobody wypowiedzi, która może być stosowana jedynie w wyjątkowych, skrajnych okolicznościach. W przypadku red. Pawła Dąbrowskiego nie mieliśmy do czynienia z taką sytuacją. Choć w omawianej sprawie publikacja „Super Expressu” z 15 września 2016 r. pt. „Wietrzy nogi w Sejmie” nie dotyczyła bezpośrednio prac parlamentarnych i być może nie stanowiła szczególnie istotnego wkładu w debatę polityczną, trudno uznać jednak, aby przyczyniła się do dezorganizacji prac Sejmu czy też spowodowała radykalną ingerencję w sferę godności posłów. Należy jednocześnie zaznaczyć, że dziennikarz wykonał sporną fotografię w miejscu, w którym posłowie muszą liczyć się z obecnością

mediów i znaczącymi ograniczeniami prawa do prywatności. Charakter samej publikacji oraz sposób prezentacji zgromadzonego materiału również trudno uznać za rażąco sprzeczne z zasadami etyki dziennikarskiej. W tych okolicznościach sankcja nałożona na dziennikarza wydaje się daleko nieproporcjonalna.

Pomimo, iż funkcjonują one w innych państwach, równie poważne wątpliwości wzbudza nakładanie ogólnych ograniczeń na dziennikarzy w relacjonowaniu prac Sejmu, które w praktyce uniemożliwiają bądź istotnie utrudniają korzystanie ze swobody wypowiedzi przez media. Kluczowym w tym zakresie powinien być sposób organizacji takich ograniczeń w praktyce, tak by realny pozostał rzeczywisty dostęp dziennikarzy do parlamentarzystów.

Jak zwraca się uwagę w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wypracowanym na podstawie art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka gwarantującym swobodę wypowiedzi, media pełnią w demokratycznym społeczeństwie rolę tzw. „publicznego stróża” („*public watchdog*”) której istotą jest nieustanne zwracanie uwagi opinii publicznej na aktualne problemy, patologie społeczne, a także prowokowanie debaty publicznej w kwestiach budzących uzasadnione zainteresowanie społeczeństwa¹.

Co więcej, jak konsekwentnie podkreśla się w orzecznictwie strasburskim, swobodna debata dotycząca spraw mających publiczne znaczenie pełni istotną rolę w demokratycznym społeczeństwie. Pozwala ona na identyfikowanie i eliminowanie społecznie ważnych problemów i zagrożeń, podnosząc ogólny standard życia społecznego. Stąd też, informacje uczestników debaty powinny cieszyć się daleko idącą ochroną. ETPC pozostawia państwom w takiej sytuacji niewielki margines swobody ingerencji w wolność słowa².

W świetle powyższego, nie powinno budzić wątpliwości, że sposób zachowywania się posłów w parlamencie ma publiczne znaczenie, bowiem wpływa na ocenę reprezentantów narodu przez ich wyborców. Stąd ograniczanie możliwości wypowiedzi na ten temat może budzić uzasadnianą wątpliwość z punktu widzenia zgodności ze standardem wolności słowa określonym przez Europejską Konwencję Praw Człowieka.

Dlatego też, chcielibyśmy zwrócić uwagę Pana Marszałka, że wprowadzenie nadmiernych restrykcji w dostępie do gmachu Sejmu, zarówno o charakterze indywidualnym jak i generalnym, bez wystarczającego uzasadnienia, pociąga za sobą wyjątkowo dotkliwie dla społeczeństwa ograniczenie prawa do informacji. Co więcej, może stanowić przykład nieuprawnionego utrudniania krytyki prasowej, przed którym to utrudnieniem chroni dziennikarzy prawo prasowe (art. 44 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 4 Ustawy – prawo prasowe) oraz stać w sprzeczności z obowiązkiem realizacji przez państwo pozytywnych obowiązków wynikających ze swobody wypowiedzi.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka:

Z wyrazami szacunku,

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
PREZES ZARZĄDU
Danuta Przywara
Danuta Przywara

¹ M.in. wyrok ETPC z dnia 20 maja 1999 r. w sprawie *Bladet Tromsø i Stensaas przeciwko Norwegii*, skarga nr 21980/93, wyrok ETPC z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie *Pedersen i Baadsgaard przeciwko Danii*, skarga nr 49017/99.

² Por. Wyrok ETPC z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie *Kita przeciwko Polsce*, skarga nr 57659/00, § 65; Wyrok ETPC z dnia 22 czerwca 2010 r. w sprawie *Kurłowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 41029/06, § 50